

Tietosuojaseloste sisältää ne tiedot, jotka tulee kertoa tutkittaville käsiteltäessä henkilötietoja tieteellisessä tutkimuksessa sekä käsittelytoimista tehtävän selosteen tiedot. Informointivelvoitteesta säädetään EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU 2016/679) artikloissa 12 – 14 ja käsittelytoimista tehtävästä selosteesta artiklassa 30. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen.

1. Tutkimuksen nimi

Opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus temperamentiltaan erilaisten lasten koulunaloituksen tukena (TEMPO)

2. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Jaana Viljaranta, Itä-Suomen yliopisto, PL 111, 80101 Joensuu. Sähköposti jaana.viljaranta@uef.fi

3. Tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tutkimuksen toteutuksesta vastaa Itä-Suomen yliopiston Kasvatustieteiden ja psykologian osaston Akatemiattutkija Jaana Viljaranta yhdessä tutkijatohtori Airi Hakkaraisen kanssa.

4. Tutkimuksen vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Tutkimuksen vastuullinen johtaja on Jaana Viljaranta.

5. Tutkimuksen suorittajat

Tutkimusrekisterin tunnisteellisia tietoja on oikeus käsitellä seuraavilla tutkijoilla: Jaana Viljaranta (Itä-Suomen yliopisto) ja Airi Hakkarainen (Itä-Suomen yliopisto). Pseudonymisoituja tietoja on oikeus käsitellä seuraavilla tutkijoilla: Kaisa Aunola, Eija Räikkönen, Eija Pakarinen ja Marja-Kristiina Lerkkanen (Jyväskylän yliopisto) sekä Heta Tuominen (Helsingin yliopisto) ja Roy P. Martin (University of Georgia, USA). Lisäksi tutkimuksen aikana tutkimuksen suorittajiksi voi tulla henkilöitä, jotka eivät ole tässä vaiheessa tiedossa.

6. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Tutkimukselle ei ole nimetty tietosuojavastaavaa.

7. Yhteyshenkilö henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa

Jaana Viljaranta, Itä-Suomen yliopisto / Filosofinen tiedekunta (huone Metla 1105), PL 111, 80101 Joensuu. Puhelin 050 325 6093. Sähköposti jaana.viljaranta@uef.fi

8. Tutkimuksen luonne ja kestoaika

Kertatutkimus Seurantatutkimus

Tutkimuksen kesto-aika (kuinka kauan henkilötietoja käsitellään):

2019-2028 (hankkeen rahoitus on vuoteen 2023 saakka, henkilötiedot poistetaan viisi vuotta tämän päättymisen jälkeen).

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen:

- Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto hävitetään
- Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto arkistoidaan
  - ilman tunnistetietoja
  - tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa: Pysyvästi Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon.

9. Mikä on henkilötietojen käsittelytarkoitus?

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on tieteellinen tutkimus.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten ensimmäistä luokkaa käyvien oppilaiden ja heidän opettajiensa temperamentti- ja persoonallisuuspiirteet vaikuttavat opettajan ja oppilaiden välisen vuorovaikutuksen muodostumiseen, ja mikä merkitys tällä vuorovaikutuksella on edelleen oppilaiden onnistuneelle koulunaloitukselle taitojen ja motivaation kehityksen näkökulmasta. Tutkimuksen kohteena ovat useiden Etelä-Suomen sekä Itä-Suomen kuntien ensimmäisten luokkien opettajat sekä heidän luokiltaan satunnaisesti tutkimukseen arvotut oppilaat ja heidän vanhempansa. Tutkimus toteutetaan ja henkilötiedot hankitaan kyselylomakkeilla sekä lasten taitotesteillä ja strukturoiduilla haastattelulomakkeilla.

10. Millä perusteella henkilötietoja käsitellään?

Henkilötietojen käsittely edellyttää aina laista löytyvää käsittelyperustetta. Tässä tutkimuksessa käsittelyperuste on:

- yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö, tarkemmin:
  - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi
  - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen
mikä oikeutettu etu on kyseessä:
- rekisteröidyn suostumus
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
säädökset:

11. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää?

Tutkimuksessa kerätään aineistoa kahdella tavalla: 1) kyselylomakkeilla, 2) lapsille tehtävillä lomakemuotoisilla taitotesteillä sekä haastattelukysymyksillä. Kyselylomakkeista saatavat henkilötiedot ovat tutkimukseen osallistuvien opettajien ja lasten etu- ja sukunimi; sukupuoli, kotipaikkakunta ja koulu sekä koululuokka. Opettajilta saatavaa tietoa ovat myös puhelinnumero tai sähköpostiosoite, lasten osalta syntymäkuukausi ja -vuosi.

12. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään?

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

- Suoraan tutkimukseen osallistuvilta
- Haastattelu
  - Videointi
  - Sähköinen kyselylomake (eLomake tai vastaava)
  - Postissa lähetettävä kyselylomake
  - Muu tapa, mikä:
lomakemuotoiset haastattelukysymykset ja taitotestit lapsille

Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja, osallistuminen on vapaaehtoista

13. Tietojen siirto/luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tutkimusaineistoa voidaan luovuttaa tutkimusryhmän ulkopuolelle opinnäytetöiden tekemistä varten sekä tutkimusavustajille aineiston tallentamista tai muuta käsittelyä varten. Tällöin aineisto on pseudonymisoitua. Henkilöiden kanssa tehdään käyttö- ja tieto-suojasopimus.

14. Tietojen siirto/luovuttaminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä tai luovuteta EU:n tai ETA:n ulkopuolelle. Pseudonymisoituja aineistoja voidaan kuitenkin käsitellä EU:n tai ETA:n ulkopuolella tilanteissa, joissa hankkeen tutkijat matkustavat EU:n ja ETA:n ulkopuolelle, ja Itä-Suomen yliopiston työkoneita käyttäen pääsevät käsiksi Itä-Suomen yliopiston tietoturvallisissa Microsoft Office 365 OneDrive for Business - tai Microsoft Office 365 SharePoint – ympäristöissä salasanoilla suojattuihin ja säilytettäviin tutkimusaineistoihin.

15. Automatisoitu päätöksenteko

Automatisoidulla päätöksellä tarkoitetaan henkilön tiettyjen ominaisuuksien arviointiin tarkoitettua päätöstä, joka tehdään ainoastaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ja josta aiheutuu rekisteröidylle oikeudellisia vaikutuksia tai joka muuten vaikuttaa häneen merkittävällä tavalla. Esimerkkejä automatisoidusta päätöksenteosta ovat mm. luottokelpoisuuspäätökset ja profilointi. Rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta automatisoidun päätöksenteon kohteeksi.

Tieteellisessä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyä ei käytetä osallistujia koskevaan päätöksentekoon.

16. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tutkimuksen osalta on tehty eettinen ennakoarviointi:

- Kyllä
Puoltavan lausunnon antanut tutkimuseettinen toimikunta: Itä-Suomen yliopiston tutkimuseettinen toimikunta
- Ei

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot on suojattu seuraavasti:

- käyttäjätunnuksella salasanalla käytön rekisteröinnillä kulunvalvonnalla (fyysinen tila)
 muulla tavoin, miten:

Pseudonymisointi ja anonymisointi:

Tieteellisessä tutkimuksessa on tarpeellista säilyttää tutkimusaineistot, jotta tutkimustulokset voidaan verifioida ja jo kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan käyttää jatkotutkimukseen ja uusiin tieteellisiin tutkimuksiin. Tutkimusaineistot anonymisoidaan tai pseudonymisoidaan aina, kun se on mahdollista. Tutkimustulokset julkaistaan siinä muodossa, ettei yksittäinen henkilö ole yleisesti tunnistettavissa. Erityistapauksissa esim., kun haastatellaan kuvataiteilijoita heidän teoksistaan, voi olla perusteltua ilmaista tekijät.

Tässä tutkimuksessa:

- Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnistelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja)
- Suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisoitu aineisto, jolloin tunnistettavuuteen voidaan palata koodin tai vastaavan tiedon avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja)
- Aineisto analysoidaan suurin tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Suojatoimet arkaluonteisten tietojen osalta:

- Tutkimussuunnitelma
- Tutkimuksen vastuuhenkilö, kuka:
- Henkilötietoja käsitellään ja luovutetaan vain tutkimustarkoituksiin ja toimitaan siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille
- Tutkimuksen osalta on tehty tietosuojan vaikutustenarviointi

17. Tutkimukseen osallistuvan oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Rekisteröidyllä on tietosuojasetuksen mukaan oikeus:

- saada tietoa henkilötietojen käsittelystä, ellei laissa ole erikseen säädettyä poikkeusta
- tarkastaa itseään koskevat tiedot
- oikaista tietojaan
- poistaa tietonsa (ei sovelleta, jos käsittelyperuste on lakisääteinen tai yleisen edun mukainen tehtävä)
- rajoittaa tietojensa käsittelyä
- vastustaa tietojensa käsittelyä, jos käsittelyperuste on yleinen tai oikeutettu etu)
- pyytää itse toimittamiensa henkilötietojen siirtämistä rekisterinpitäjältä toiselle, jos käsittelyperuste on suostumus
- peruuttaa antamansa suostumus
- henkilötietojen oikaisua/poistoa/käsittelyn rajoitusta koskeva rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi (rekisteröity voi sallia automaattisen päätöksenteon suostumuksellaan)
- tehdä valitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä

Rekisteröity voi käyttää oikeuksiaan ottamalla yhteyttä tutkimuksen yhteyshenkilöön tai tietosuojavastaavaan. Lisätietoja rekisteröidyn oikeuksista antavat tutkimuksen yhteyshenkilö ja/tai tutkimuksen tietosuojavastaava.

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Tutkimukseen osallistuvan oikeuksista poikkeaminen on tarpeen ja perusteltua, jos tutkimuksella on yleisen edun mukaiset tarkoitukset ja tutkimukseen osallistuvan oikeudet todennäköisesti estävät tarkoitusten saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti ja tällaiset poikkeukset ovat tarpeen näiden tarkoitusten täyttämiseksi.

- Rekisteröidyn oikeuksista ei poiketa tässä tutkimuksessa